

AZ IGE TÜKRÉBEN.

A hivatás alapkérdései.

(Vezérfonal nyolc elmélkedésre.)

(Folytatás.)

Az első négy elmélkedés a hivatás Istennel való kapcsolatának kérdéseiből emelt ki négyet, ezek annak emberi oldalára és másokkal való viszonyára vonatkoznak. Nem is tartanak igényt arra, hogy teljesen kimerítsék a kérdéseket, csak arra akarnak utalni, hogy az Ige tanulmányozása útján hogyan lesznek a kérdések világossá előttünk. Mindegyik viszony arra mutat rá, hogy amilyen föltétlen és kétségbevonhatatlan alárendelés viszonya áll fenn a lelkipásztor és Isten között, olyan kétségbevonhatatlanul szabadít föl ez az Istennek való alárendelés minden szolgálatságtól az emberekkel szemben, azáltal, hogy szolgálatunkat nem emberek, hanem Isten akarata alá állítja. A négy elmélkedés négy különböző oldalon mutatja ezt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

5. *A mások véleménye.* (I. Kor. 4:3—5). Ebben az igében az feltűnő, hogy egyrészt ugyan nagyon függetlenül nyilatkozik a mások véleménye felől, de egyúttal azt is mondja, hogy „semmit sem tudok magamról“, tehát bizonyos vagyok benne, hogy helytálló vádat nem tudnának ellenem felhozni. Csak az mondhatja, hogy „reám nézve igen csekély dolog, hogy töletek ítélhessem meg“, akinek kötelessége teljesítésében s a reábizottak körüli eljárásban botránkozás nélkül való jó lelkiismerete van. Sohasem lehet ez a kijelentés, amivel én a mások ítéletét magamra nézve csekélynek tartom, a henyesség és kötelességmulasztás párnája. Isten a mások ítéletét azért adta, hogy azal intsen bennünket a saját lelkünk vizsgálatára és figyelmeztessen arra, hogy amit reánk bízott, híven elvégezzük. De ha azt elvégeztük is, ha „semmit sem tudunk magunk ellen“. akkor sem ebben vagyunk megigazulva. A mi igazságunk sem nem az, ha mások elismernek, esetleg méltatlanul, sem nem az, ha magunk ismerjük el magunkat, esetleg teljes joggal és igazsággal. „Aki minket megítél: az Úr az“. Az Ő ítélete látja hibáinkat, mulasztásainkat, felületességeinket. Ezért ezt az ítéletet *rettegnünk* kell, mert az Ő ítélete *kérlelhetetlen*; de az Ő ítéletében *biznunk* kell, mert ez az ítélet *kegyelmes*, s töre-

dékes életünk munkái az Ő kegyelme által használatnak fel arra a célra, melyért minket a földre küldött.

Imádságra vezérlő gondolatok. Istenem, te megítélsz engem, hogy milyen hűséges voltam abban, amit reám bízta. Látnod sok mulasztásaimat, igazságod szerint mérlegre veted őket, de kérlek légy irgalmas hozzám kegyelmességed szerint. Cselekedd, hogy reád nézzek és Szentlelkeddel erősítsd buzgóságomat.

6. *Alkalmazkodás.* (I. Kor. 9:18—23.) Van utasítás az Isten Igéjében arra, hogy a prófétának merevnek és hajthatatlannak kell lennie, s szembeállani minden emberi tekintéllyel. Ez az ige mintha ellentétben állana evvel. Itt Pál alkalmazkodónak, sőt tán engedékenynek is látszik. A mi alkalmazkodásunkban az a baj, hogy az az emberek ítéleteihez, gyöngeségeihez símúl, úgy, hogy emiatt elveszti az Ige határozottságát. A ker. lelkipásztor és próféta alkalmazkodása abból a tapasztalatból fakad, hogy a lelkeknek különböző kulcsa van, s abból a törekvésből, hogy az illetőket megnyerje az evangéliumnak. Ebben az alkalmazkodásban az Isten izeneteinek nagysága nem elvész, nem elhalványul, hanem jobban kiemelkedik *arra a lélekre nézve*, annak egyéni sajátosságai és helyzete szerint. Hódoló csodálkozással kell fogadnunk Istennek azon bölcsességét és kegyelmét, hogy dicsőséges akaratát nem a mi egyéni kérdésünkre tekintet nélkül hirdetteti, hanem a csodálatos gazdagságú evangéliumot *ahogy mi lelkünk* helyzetéhez állapotához úgy alkalmazza, hogy elfogadhassuk és megérthessük azt. — Ezért alázatosan kell felvennünk mindenki terhét, s anélkül, hogy egyetlen jotát is elengednénk venni az evangélium fényéből, meg kell ismernünk az emberek terheit a saját gyöngeségeinken át és azokhoz minden kérdés egyedüli megoldását vinni közelebb.

Imádságra vezető gondolatok. Uram, te látod, hogy az én kevés szívem miért volt alkalmatlan eddig arra, hogy az erőtleneknek erőtlenné, a gyöngéknek gyöngévé legyek. Törd meg szívemet és szenteld meg, hogy mindenkinek a te üzenetedet adhassam át megalkuvás nélkül.

7. *Szolgálat.* (I. Kor. 10:31.) Ez minden keresztyén embernek szól, de ha az örállók cáfolják meg, akkor veszedelmes lehet az egész gyülekezetre. Ez azt jelenti, hogy nemcsak akkor vagyok keresztyén, mikor predikálok, vagy tanítok, hanem *mindent* Isten dicsőségére kell cselekednem. Pál apostol elképzei, hogy enni és inni is lehet az Isten dicsőségére, s mindent lehet az Ő dicsőségére tennem. Ez az én életemben és munkámban két dolgot hoz magával: először azt, hogy *kerüljek* minden olyat, amiben látom, hogy az Ő dicsőségét nem tudom szolgálni. Nem mindenben lehet egyforma köny-

nyen szolgálni Isten dicsőségét, sőt vannak dolgok, melyeket annyira lefoglal önző énem, hogy az csak a magam dicsőségét szolgálja. Az ilyeneket számba kell vennem és kerülnöm kell. Gyülekezetemet is arra kell nevelnem, hogy kerülje azt, ami nem az Isten dicsőségét szolgálja. A másik kötelesség az, hogy *akarjam* minden cselekedetemben Őt szolgálni. Meg kell keresnem az igehirdetésben, tanításban, tanulmányaimban, szórakozásaimban azt a pontot, mely azt igazán az Ő dicsőségére való szolgálattá teszi.

Imádságra vezető gondolatok. Atyám, te előtted nyilván van, hogy az életemben hogy uralkodik a magam vagy a világ dicsőségének hajhászata. Tudom, hogy szentséges szemeid előtt minden bűn, ami nem téged szolgál. Mutasd meg nekem világosan, melyek azok, amikkel naponta megbántalak téged és adj erőt, hogy kerüljem azokat.

8. *Nélkülözés.* (Fil. 4:12.) Az Isten Igéje szolgálójának anyagi élete is Isten dicsősége szolgálatában áll. „*Tudok nélkülözni*“ — ez is a nagy tudomány az órállótól, hogy az Isten gondviselő kezében és kegyelmében vetett hite meg ne inogjon akkor sem, ha talán nélkülöznie kell. Az a kéz, mely Illést a hollók által táplálta, ma is él és munkálkodik és ha azt kívánná, hogy nélkülözzen azt, ami az életem fenntartásához szükséges, akkor sem kívánná többet tőlem, mint amennyit az én Uram tett, mikor a pusztában „*megéhezék*“. Gyakorolnom kell magam a magam megtagadása, az igénytelenség, szükség-szenvedés és szegénység askézisében, hogy gondolataim ezek dacára mindig Ő feléje fordíthassam. De ennél még nagyobb tudomány, hogy „*tudok bővölködni*“ — a nyugodt élet és békés idők esőndjében tudok gondolni másra, aki a nélkülözés keserűségeiben szenved, ismerem azt a tudományt, hogy az Isten által nekem adott javakat hogyan kell megbízásnak nézni, mellyel szolgálni akarok neki és vissza akarom juttatni az Ő tulajdonába. Ez a két tudomány, a nélkülözés és bővölködés tudománya teszi az Isten Igéje szolgálóját *függetlenné* minden földi viszonylattól és egyedül függővé Istentől.

Imádságra vezető gondolatok. Uram, te kegyelmesen megoltalmaztál engem attól, hogy éhezni és nyomorognom kelljen, sőt talán anyagi javakat adtál oly mértékben, ami túlmegy a szükségeken. Oh, kérlek, nevelj engem, hogy életemet s ezeken át javaimat a te szolgálatodba állíthassam, hogy azokat ne a magam javára, de a te dicsőségedre használhassam.

I.

Elet és munka.

Az Úrvacsora méltóságáról s a lelkipásztor hivatásáról.

1. Ha az angyalok tisztaságával s a szentek erejével bír-
nál, sem lennél érdemes e jegyeket elfogadni vagy kiosztani.
Mert nem emberi érdemen alapúl az, hogy valaki Krisztus
vacsoráját osztja és benne részesül. Magasztos a lelkész állása,
mert kezében az ige hatalmas fegyvere, s mert egyedül az egy-
házban törvényesen előállított lelkésznek van felhatalmazása
Krisztus testét és véréát hálaadással kiosztani. De emellett a
lelkész csak Isten szolgája, ki tisztét végzi az Úr parancsa és
rendelése szerint; aki pedig adja mindenkor a sikert, működik
látatlanúl, hatalmában tart mindent amit akar, s kinek enge-
delmeskedik minden, amint parancsolja: az Isten.

2. A lelkipásztor tehát félelemmel és alázatossággal fog-
jon dolgához. Ügyeljen magára és gondolja meg, kinek hiva-
talát bízták rá a kezek rávetetése által. Ha lelkész vagy s a
szentvacsora kiszolgáltatására állítottát elő, gondod legyen
rá, hogy a maga idejében, híven és buzgón szolgálj Istenéért
és feddhetetlen maradj. Nincs könnyítve a terhed máséhoz
képest, sőt még szorosabb fegyelm alatt vagy és nagyobb
tökéletességre kell törekedned. A lelkipásztor minden erénnyel
fel legyen ékesítve s másoknak példát adjon jó életre.

3. A lelkipásztor szent hivatalában Istenhez önmagáért és
az egész gyülekezetért buzgón és alázattal tartozik imádkozni.
Szemei előtt mindig és mindenütt Krisztus, az Ő keresztje,
szenvedése és halála lebegjen, hogy ő is Főpásztorának nyom-
dokain járjon, a kereszteteket, az élet szenvedéseit béketűréssel
viselje, önvétkeiket megsirassa, mások bűnei felett a szánakozás
könnyeit hullassa. Fáradhatatlan legyen a bűnösök térítésé-
ben, ne restüljön meg az imádkozásban, szorgalmatos legyen
a könyörgésben, míg kegyelmet és irgalmat nem nyert. Ha a
lelkipásztor így jár el hivatalában, akkor tiszteli igazán Istent,
örömet szerez az angyaloknak, építi az egyházat egészében és
tagjaiban, s önmaga is minden lelki jó részese lesz.

Kempis Tamás: „Imitatio Christi.“

GYÜLEKEZETI MUNKA

A szocialista munkásság evangélizálása Svájcban.*

Mélyen tisztelt Hallgatóim! Érdemes fakultásuk dékánjának nagytisztelteitű dr. Tavaszy Sándor úrnak reám nézve megtisztelő és szívélyes meghívása egyszerre örömet és aggodalmat váltott ki belőlem. Örömet mélyen tisztelt vendéglátóm nagy bizalma felett, aggodalmat azért, mert őszintén bevallom Önöknek, jobban szeretném, ha az én helyemben egy arra hivatott beszélne.

Fogyatékoságom teljes tudatában vállaltam a megbízást, de mégsem azon bizonyos reménység nélkül, hogy ma egy olyan mozgalom értelméről fogunk megértőleg társalogni, amely úgy nálunk Svájcban, mint Németországban, Angliában és több más országban a történeti és szellemi történésnek előterébe lépett és még lépni fog: a vallásos-szociális mozgalomról. Ezzel már homályosan jeleztem, hogy milyen értelemben fogok beszélni a szocialista munkásság evangélizálásáról. Mert nekem magatólértetődőnek látszik, hogy ilyenről csak ott lehet szó, ahol a tulajdonképpeni értelemben vett szocialista munkássággal, az ipari proletáriátussal, mint testületekben és pártokban megszervezett tömeggel van dolgunk. Fejtegetéseim folyamán igyekezni fogok kimutatni, hogy miért tartom én ezt a mozgalmat a mai napig az egyedüli jelentős mozgalomnak, ha megengedik e kétértelmű kifejezést, az eredményes evangélizálásra. Itt bizonyos örömmel vallhatom, hogy nemcsak mint tanulmányozó a könyvek által megengedett veszedelmes és sívár távlatból beszélek róla, hanem mint szemtanúja bizonyos tényeknek a svájci demokrácián belül, amelyek ugyan kicsik, de mégis nagy szimptomatikus jelentőséggel bírnak. Egy kimondottan szocialisztikus környezetben felnöve diákéveimben, mondhatom, keresztül mentem saját magam az empirikus szocializmus minden fázisán, gimnáziumi éveim óta folytonos érintkezésben a szocialista párt vezetőivel és mindennek előtt az egyházatlan tömeggel, többször hátor leszek személyes tapasztalataimra hivatkozni. De végeredményében nincs más legitimációnk ilyen dolgokról beszélni, akármilyen élesen látunk, vagy akármilyen sokat

* A f. évi februárban Kolozsvárt tartott theologus-konferenciái előadás.

vagy keveset tapasztaltunk is, mint az, hogy kell beszélnünk, mert megbizattunk vele s mert itt követelően lép fel velünk szemben a legnagyobb és döntően Isten országának az evangéliuma.

I.

A szocialista munkásság evangelizálása így adták meg előadásom témáját s evégre jó lesz, ha legelőször feladatunk felől tisztába jövünk. Mindenekelőtt azon véleményt kell elvetnünk, mely szerint evangelizáló feladat csak a szocialista munkásság között van és nem éppen annyira a nyárspolgárság között is. Tehát nem mintegy felülről foglalkozunk ezzel a témával, hanem mint keresők. Talán meglátjuk, hogy kérdéseink nem szűnnek meg, amíg egy központi beállításban nemcsak témánkra, hanem mélyebb értelemben önmagunkra nézve feleletet nem nyerünk.

A szocialista munkásság evangelizálása előfeltételezi, hogy ez az egyháztól elidegenedettnek, bizonyos okokból egyházellenesnek van beállítva, lehet, hogy azért, mert a marxizmus (hangsúlyozottan mondom a marxizmus és nem Marx) vallásává lett, vagy lehet bizonyos tapasztalati tényekből, amelyek az egyháztól távol tartják. Ezen tények okait, amelyek bizonyos theologusoktól még a mai napig sincsenek kellőképp méltatva, nem fejthetjük itt külön. Minden tanulmányozónak, aki a jelszavak közhelyén túl igaz tudományosságra törekszik, nyitva áll a klasszikus szocialista irodalom. Mindazoknak, akik e téren az igazságot keresik, nem tudom eléggé ajánlani Engels híres munkáját: „Az angol munkásosztály helyzete“ és Marx Károlynak a főművét. Ha egyidejűleg a keresztyén egyházak történetét is tanulmányozzuk, nem tudunk a kérdések és esodálat alól szabadulni. Meglátjuk azt, hogy a tényleges élet a templom falain kívül zajlott tova, hogy a keresztyénség nem volt az az erő, amely az utóbbi évszázad letűnt múltját meghatározta. Még ma sem az.

Még ha prédikációnk beállítása és hangja révén nem is jutnánk el erre a megismerésre, más oldalról éppen ilyen világosan kellene ezt hallanunk. Honnan? Az istentelenek, az atheisták, a pogányok részéről. Mindenesetre ezeknek megvan a jelentőségük vallásunk történetében: a prófétákat a népüket fenyegető pogányság rázta fel. Anélkül, hogy őket a vallásos vagy nemzeti felháborodás hangjával illették volna, fellépésükben egy megtérésre felhívó hatalmas szózatot láttak. Nem ismerik azt a finom önigazságosságot, amely mindenben, ami más oldalról jön, ami egyházilag nem igazolt, vagy nem theologiai korrektséggel lép fel, esztelenséget és istentelenséget lát. Nem ismerik azt az elvakultságot, amely azt hiszi, hogy az ellenfélnek nem lehet igaza, mert az „Istent“ nem

tiszteli. Ezáltal indíttatnak a legmélyebb eszmélésre, az Istenre való eszmélésre. Volna-e nekünk is bátorságunk erre? Jelenben és múltban bizonyoságot tettek és tesznek a pogányok ellenünk. Evégre nem Ázsiában keresgélünk, hanem környezetünkben. Marxnak egy jelentős mondása lebeg előttem: „A vallás opium a népek számára.“ Ez a mondás a német nép múlt századbéli politikai és társadalmi forrongásaiból származott. Kemény és elviselhetetlen hang ez számunkra. Azonban talán nem akarjuk ennek élet a zsidó Marxra való utalással elvenni. Ezt a keresztyén egyház megtette, de meg is hozta a megfelelő gyümölcsöket. De álljunk meg egy percre és gondoljunk arra, hogy Marx munkatársa Engels Frigyes Németország egy kegyes vidékéről származott és hogy ő maga is hitbéli kételyek és komoly filozófiai tanulmányok után jutott ehhez az istentelen mondáshoz: „A vallás opium a népek számára.“

Elismerjük, hogy ez az újabbkori keresztyénség ellen a legerősebb támadás; nem annyira a modern szocializmus prófétainak ezen teóriái, mint inkább műveiknek lesújtó tényhalmaza. Két fiatal ember szenvedélyes páthoszában és sejtelmes démoniában látja a felkelő proletáriátus vizióját, sejtí a bér és barrikadharcokat és felismeri a szociális inségben azt a ténytet, hogy az emberiség nincs megváltva és a felebaráti szeretetet, a mindent megújító, minden munkájuknak tudtuk nélkül is impulzust adó reménység prédikálásában nem hisznek. Hogy magyarázható ez meg? Látták, hogy ez a világ nincs megváltva; megismerték, hogy nem olyan, amilyennek lennie kellene; de nem tudtak belenyugodni abba, hogy ezt a világot a maga inségével, nyomorúságával és panaszával változhatatlannak tekintsék és előtte meghajoljanak. Mégsem vágytak az Isten igéjére. Ebben a szakadásban van az ökonomikus szocializmus nagysága és achilleszi sarka. Egyfelől a mechanisztikus evolucionizmus erősen determinisztikus tendenciája, másfelől pedig a jóban és a megváltásban való hite rejlik. Innen az igazságtalanság miatti düh, gyűlölet és felháborodás, mivel egy tisztán gazdasági processzus igazságában, vagy egyedüli érvényességében nem hisznek.

A teljesség kedvéért emellett a 19. sz. legjelentősebb jelensége mellett, amelyben a bűnt tekintik különösen a társadalmi igazságtalanság okának, megemlítek egy embert, aki a nagyvárosi és ipari lármától távol a svájci hegyek magánosságában, mély gondolkozás után, végül kijelenti: „Isten meghalt.“ Ez legalább is figyelmeztetés lehetne számunkra a protestantizmus múlt évszázadáért való kritikátlan kérdéssel szemben. Ugyanaz a halálvergődés, amely a szocialista vezetőket a felkelő proletáriátus viziójára inspirálta, indította a Zaratrusztra költőjét is. Mindketten a világ értelmetlenségével

vívódtak. Atok és reménység között, vágyakozás és az új világért való küzdés között lépett fel ez a két jelenség egyszerre, mindjárt világtörténeti jelentőségre. De azt a nagy Valóságot, azt az Erőt, az Istenit, az Értelmet, amely mindennek a főekvésnek alapja volt, nem ismerték fel.

Hol volt azonban a prédikáció, amely mindarra, ami ezeknek az embereknek és a társadalom mélyéről előtört, feleletet adhatott volna? Amely a jelen számára elég erős és képes lett volna az ezen jelenségek mögött lángoló Feltétlen tüzére, tiszta sugarait felvenni. Mindenesetre volt egy nagy sereg ember, amely a megváltásról tudott, amely nem vegyült bele a kulturális hiúság nagy újjongásába, amely Istent és az Ő országát nem árulta el e világ hatalmasságainak. Azonban hol van ennek a győzedelmes bizonyosságnak a hirdetése? Hol volt ez?

Amikor oda lenn a Rajnánál egy szenvedélyes ember a proletáriátust kötelékekbe nyügözve, segítség nélkül és kétségbeesve látta és így a fennálló rend eltörlésére felszólította, mivel az ilyen embertelenségeket megenged, vagy éppen vallásnak nyilvánítja ezeket a förtelmességeket, ugyanekkor egy faluban megmagyarázhatatlan küzdelmet vívtak, amelyben ez a szózat hangzott fel: „Jézus győz!” Mit akart ez a hit, hogy az Embernek Fia megjelent az ördög értékének szétrombolására? Annak a bizonyossága volt ez, hogy Krisztus él, az a bizonyosság, amely most halhatatlan erővel prédikálta ezt az egyet. A szocialista vezetőknel, akik a polgári világot az igazságtalanság miatt haldokolni látták, mélyebben látta Blumhardt a világot halálos éjszakák és gyengeségek kínjában, de egyben a Jézus Krisztusban való életre való megmentését. Ez, ha úgy tetszik, a vallásos-szocializmus születésének órája! Ha igen tisztelt hallgatóim közül ez valakit meglepne, mivel a vallásos-szociális mozgalmat eddig talán úgy tekintette, mint egy szektát, amely a szocialista programot a magáévá tette, amint én azt egyszerűen kifejtettem, akkor legyenek legalább annyi elnézéssel irántam, hogy kimutathassam, hogy miért nincs a vallásos-szociális mozgalomnak semmi köze a keresztyén-szociális mozgalomhoz. Abban, amit a következőkben vázolni fogok, adva van a két evangelizáló módnak a választópontja, amely éppen ma döntő jelentőségű a keresztyénségre nézve. Engedjék meg nekem, hogy a keresztyén szocialista tétellel kezdjem.

II.

A keresztyén-szocialista mozgalom, amely olyan kiváló és hivatott férfiakkal, mint Naumann és Stöcker állott a színtérré, nagy reményekkel és a gondolkozásmód ugyanolyan

nagy hangosságával, közvetlenül nem engedett teret annak a benyomásnak, hogy ez az egész mozgalom nagyobb jelentőséggel bír eklatáns kudarcában, mint győzelmében. A fiatal Naumann iratai hatalmas erőt és nagy szellemet sejtetnek, aki éles tekintettel tudja megragadni a helyzetet és a nehézségeknek tudatában van. Ő azonban még mindig a keresztyénségnek tulajdonítja azt az erőt, amely új világot képes előhozni hatalmas megrázkódtatások nélkül. A szociális és a gazdasági élet nehézségei csak a gondolkozásmód megváltoztatásával javíthatók; mégsem szabad pusztán a gondolkozásmód megváltoztatásával megelégedni, hanem éppen a külső világban való érelyes belenyulás által kell ennek megbizonyulni. Teljesen keresztyéni dolog a Metanoias-ból várni minden javulást és a keresztyénségtől a fennállónak az átfarmálását követelni. Csakhogy ez a keresztyénség, úgy, amint van, csak akkor volna tudatában a maga erejének, ha olyan volna, amilyennek lennie kellene!

Közben meg kell jegyeznünk, hogy ez a keresztyénség erre a világformáló erőre nem ébredt fel és hogy a modern kultúrával szembeni nyárspolgári módja sem alkalmas arra, hogy a legmélyebb konfliktusainak ellenálljon, vagy pedig, hogy azzal szorosabb vonatkozásba kerüljön. Igen korán be-széltek gazdasági kultúránk tendenciájának összhangjáról, még mielőtt az átfogó ellentéteket felismerték volna.

Ezt a keresztyén-szocialista törekvést kivált két tényező korlátozta: az életformáktól, amelyeket mellőzni akar, a gondolkodásban maga sem tud szabadulni és a nehézségeket, amelyeket le akar küzdeni, a meglevőnek az alapjából kiindulva akarja sarkaiból kiemelni. Így elviselhetetlen kompromisszumba bocsátkozik; az evangelium világuralmi természete iránti megértés veszendőbe megy és részletekkel elégsznek meg. Nem újjáteremtés a jelszó és a módszer, hanem a meglevővel való megalkuvás és kompromisszum. Mindezen kísérletek olyan szűk keretekben folynak, melyekkel szemben a szociáldemokrácia nagy és mély negációi, ugyanúgy merész pozíciók és igazi jótétemények. Mert a szociáldemokrácia kérdése sem az: hogyan hárítunk el nehézségeket (ez bizonyos körülmények között szociálpolitikai vagy üzemiesítési kérdés lehetne), hanem a szociáldemokrácia kérdése: hogyan teremtünk a jelenlegivel való harcban egy új rendet? Végeredményében a keresztyén-szocialista mozgalomból hiányzik minden előfeltétele a központ radikális és bátor megtámadásának. Megelégszik azzal, hogy a mostani rendet érinthetetlennek tekintse és annak talaján nyesegetse az oltógallyakat. A keresztyén szociálista mozgalom egy megbocsáthatatlan félszegségben szenvedt és szenved még ma is.

Igy örlődött fel egyfelől a modern kultúra tendenciája

által, amely a keresztyén mértékek közé való beszoríttatást ellenségesen löki ei magától s ezáltal igazi arculatát megmutatja. Másfelől a teljes visszavonás által, amelyet a szocialista munkásság részéről tapasztalt. Mégis szeretnék a polémia oldalvágásait, amelyeket a német szociáldemokrácia története, F. Mehring, a keresztyén szocializmusra mért, igazságtalannak érezni, különösen amikor a kapitalista renddel való óriási küzdelmében csődöt mond és megakadályozza a munkásmozgalmakat. A szocialista munkásságnak a keresztyén szocializmussal szembeni eltérése ezen a ponton kezdődik.

Oka elsősorban nem az elnyárspolgárisodott egyház, vagy a keresztyénség elleni animozitás. Ezt magam is személyesen láttam olyan energikus elemeknél, akik a legnagyobb önfegyelemmel és áldozatkészséggel voltak megáldva, akik a szocializmus magasztos világtörténeti küldetésének feladatával telve, csak azon dolgoztak, hogy annak a feladatnak eleget tegyenek. A keresztyén szocialista mozgalomban gyengeséget látnak, amely éppen abban nyer kifejezést, hogy ez a mozgalom nem meri az egész kapitalista kultúrát annak elveivel együtt kétségbe vonni, holott a szocializmus az óriási harcot már felvette, hogy megelőgzik foldozással, holott a szocializmus egy új világot akar.

És vajjon miért sekélyesedett el a keresztyén szocialista mozgalom? Vajjon vezetőinek a gyengesége miatt? Egészen elhibázott dolog volna ezeknek a becsület és hator férfiaknak félszégéget a szemükre hányni. Ami az ő műviket azon vég felé sodorta, amelyet vett, azok magának a keresztyénségnek erői voltak, amelyek döntő állásfoglalást sürgettek. Nem tudjuk igazán elképzelni sem, hogy minek kellett egy Naumann lelkében véghemennie, amikor kijelentette, hogy a keresztyénséggel ebben a világban semmire sem lehet menni és műve egy nemzeti szocialista párttá zsugorodott össze, hogy végül is pusztán nemzetivé olvadjon fel. A Naumann-féle keresztyénség nagy hiánya abban van, hogy teljesen ismeretlenül áll a Jézus megjelenésének apokalyptikus elemeivel szemben és abban atörekvésben, hogy Őt egy olyan világba akarja beletapodni, amellyel a legélesebb ellentétben tartja. Naumann nem látja, hogy a mammon és ennek a világnak a magatartása együtt áll, vagy bukik. A mammon uralmán belül akarja a mammont megsemmisíteni, azonban ez éppen annyira lehetetlen, mintha valaki saját hajánál fogva akarja magát a veremből kirántani. Ő a viszonyok folytonos javulásában hisz — evolucionizmusban — és nem látja, hogy az Újnak meg kell valósulnia, egy új világnak jönnie kell.

Ő nem érti a fátumot. A világot befedő ködöt, mint nehéz problémát szemléli és az egész Jézust felkínálja annak enyhítésére, csökkentésére. Azonban Jézust megérteni éppen abban

áll: a köddel nem törödni, azt leküzdeni és az élő Isten erői által feloldani. Jézus nem azért jött, hogy a nyomort enyhítse, hanem úgy van, hogy ahol Jézus van, ott a nyomor eltűnik. Azonban Naumann a nyomort mindig Jézus elébe állítja. Valóban Jézus megy a nyomor előtt. Magától értetődik, hogy nyomor, fájdalom, bűn eltűnnek, ahol Jézus megjelenik, Naumann azonban nem merészkedik Jézus abszolút-ságának a közelébe. Ő csak a rossznak csökkentéséről beszél.

Jézusban az élő Isten lett nyilvánvalóvá. Ezt a keresztyén szocialisták sohasem értették meg a maga döntő jelentésében. Ha Isten érvénnyel bír, ha Isten országa jön, akkor hogyan beszélhet az ember még bűnről, szükségről és szenvedésről, mint megváltozhatatlan hatalmokról, amelyek legfeljebb enyhíthetők. Hogy elmélkedhetik még az ember szociális problémák felett? Hogyan tehetjük akkor az evangéliumot, Isten kijelentését a szocializmus eszközévé? Az élő Isten országának eljövetele a keresztyén szociális párt előtt ismeretlen. Ebben van, röviden mondva, minden gyengesége.

A hétköznapi keresztyénség és a keresztyén szocialisták közösen vallják azt, hogy a szociáldemokráciát visszautasítják, de azt is, hogy hiányzik náluk Istennek a szociális kérdésben való felismerése. Egyesek azt mondják, hogy Isten országa most még lehetetlen ezen a földön. Ha Jézus ismét visszajön, a Sátán uralmát meg fogja dönteni és egy új világot teremt. Mások azt mondják: nem szabad a lehetetlenségre tekintenünk. Isten országa állandóan eljövendő. Meg kell ragadnunk azt, ami lehetséges és a többivel nem kell törödnünk. Amazok egy radikális megújulást akarnak, de azt kitolják a világ végére. Ezek ezzel szemben az állapotoknak fokozatos megújulását remélik és magukat a jövőbe való kitekintéstől megkímélik. Azoknak egy apokalyptikus teoriájuk van, ezért a jelenben zavartak, félszívűek, erőtlenek, bénák. Emellett az apokalypszisről ismételtlen egyáltalában nem akarnak tudni, hogy ténykedésüknek szabad teret biztosítsanak. De hol van Isten?

Engedjék meg, hogy ezt a fejezetet Kutternek nagyszerű könyvéből „Sie müssen“ való citátummal befejezzem és hogy témánkat a vallásos szocializmusra átvesszem. „Isten valóban nem a konzervatívokban, sem a keresztyén szocialistákban, hanem a szociáldemokratákban hat. Egvedül ők értették meg, hogy egy új világnak kell jönnie. Tevékenyek, mint a keresztyénszocialisták és spekulatívok, mint a konzervatívok. Nem elégednek meg csupán javítással, hanem egy nagy jövő elé néznek, de csupán csak teoriáról nem akarnak tudni. Magukban egyesítik azt, ami a két keresztyén pártra nézve jellemző: a hitet és az életet, jövődőlést és gyakorlati tettet. A lehetetlenről beszélnek és egyúttal a lehetségesért fáradoznak. Egy

általános világtestvériségről álmodoznak, de egyúttal a szegények momentán szükségéről is gondoskodnak. Ha az emberek szemében rajongók is, de mégis olyanokat visznek véghez, amire ép ember még nem volt képes. Fantáziájuk miatt kigúnyolják, de tetteik miatt félik őket. Ők egyedül elevenek, egészségesek és erősek. Ők bírják az élő Istent.

Nem bírják kegyes formulákban és ceremóniákban. Nem imádják. Tagadják. De tettekben bírják. Jézus sem azokénak vallja magát, akik azt mondják, hogy Uram, Uram, hanem azokénak, akik cselekszik Isten akaratát. És ők cselekszik. Nem ismernek lehetetlenségeket, nem ütköznek semmiféle emberek által felállított akadályokba, vagy bármilyen társadalmi nehézségekbe. Nem engedik magukat semmitől visszatartani. Mindent hisznek, remélnek és tűrnek. Ez az isteni jellegük.“

(Folytatása következik.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Egyházi Szemle.

A cionizmus.*

A 15. cionista kongresszust 1927. szeptemberének elején Baselben (Svájc) tartották. Ez a gyűlés elfogadta a Palesztina segélyezésére az 1928. évre felvett 500.000 dollárnyi hozzájárulást. A Chicagóban ugyanez év novemberének első felében tartott gyűlésen az amerikai cionizmus ezer képviselője is elfogadta ezt a hozzájárulást. November 13-át, vasárnapot, jelölték ki, mint a hozzájárulás összegyűjtésének a dátumát, mely sokkal nagyobb, mint bármely előbbi összeg, amelyet a cionista mozgalom előbbvitelére bármikor is kértek. A cionizmus mozgalomának tanulmányozása igen érdekes.

Omar kalifa Jeruzsálembé való bevonulása óta (Kr. u. 637) a mohamedánizmus Palesztinában való sikere igen gyors volt. Palesztina rövid idő alatt arabná, illetőleg mohamedánná vált. Ez a befolyás épen a világháborúig tartott, tehát csaknem 2000 éves időszakig, azt az egy századnyi időközöt leszámítva, mikor a keresztes háborúk korlátozták azt.

Ez alatt az idő alatt úgy a zsidókat, mint a keresztyéneket egyáltalán nem valami szívességgel fogadták Palesztinában. De a zsidók mindig erősen vágytak Palesztinában élni s különösen ott meghalni. A zsidó zarándoklások mind gyakoriabbakká váltak s igen sok zsidó, mikor élete alkonyára jutott, Palesztinába ment meghalni.

A múlt században egy „Hoveve Sion („Sion szerelmesei“) nevű társaság alakult, mely zsidó földműves koloniákat kezdett létesíteni Palesztinában. Erőfeszítésüket Rotschild bőkezű adományai erősítették. E mozgalom lelke egy zsidó próféta alak, Herzl Tivadar, aki arról álmódzott, hogy a törököktől megvásárolják Palesztinát és az európai nagyhatalmak védnöksége alatt álló országgá tegyék. Ez álom megvalósulása késett, de indítást adott a cionizmus név alatt ismert mozgalomnak.

A világháború tartama alatt a cionista szervezet fővezérei

* Bár lapunk fordításokat csak igen ritka esetben közöl, ezt a cikket, mely a cionista mozgalom képét igen érdekesen tárja fel, a „Ref. Choreh Messenger“ útján fordításban közöljük.

az entente érdekkörkében voltak. 1916. októberében Anglia cionistái határozott indítványt tettek a brit kormánynak, mely alapjául szolgált a további megbeszéléseknek. Bekövetkezett aztán az orosz forradalom és az angol kormány úgy gondolta, hogy a cionista mozgalom támogatása kedvező befolyással volna az orosz zsidókra, akik igen nagy szerepet vittek ebben a forradalomban.

1917. júliusában történt, hogy lord Rotschild egy íratot nyújtott át Balfournak, az akkori miniszterelnöknek, amelyet ezután Balfour-deklarációnak neveztek. A deklaráció Paleszthinában a zsidók számára nemzeti uralmat kér, amit úgy értelmez, hogy e mellett azonban nem teendő semmi olyan lépés, amely palesztinai nem zsidó közösségek vallási és polgári jogait sértené.

A britek 1917. december 8-án elfoglalták Jeruzsálemet. Nevezetes nap volt ez a zsidók számára. A zsidó nép újjászervezését várták Paleszthinában s hogy ez az uralmukat fogja megalapítani az országban. A Balfour-deklaráció eredményeként és Paleszthinának törökből brit kézbe való jutásával rögtön egy gyarmatosítási mozgalomba kezdtek a zsidók. Ez volt talán a legnagyobb gyarmatosítási mozgalom, az Amerika földjén végbement XVII. századbéli település óta. A palesztinai brit uralom első néhány évében a zsidó bevándorlók száma néha a 4000-t is elérte havonként. Egy olyan város, mint Tel-Aviv, a világon a legkizárólagosabb zsidó város, csaknem egy éjjel emelkedett fel úgyszólván a semmis lakosságú város jellegéből 40.000-re és a föld értéke, némely esetben 1000%-al emelkedett. A bevándorlók legnagyobb része fiatalság volt, a 18—25 év között. Ahelyett, hogy a vének mennének Paleszthinába, hogy a szent földön haljanak meg, vagy, hogy a középkorúak mennének, mint ivadékaik számára az új földön útkészítők: az ifjúság veti most ezt az alapot, melyen Palesztina épül. *A cionista mozgalom modern ifjúsági mozgalom.* A világháború óta 60.000 zsidó jött Paleszthinába, akik 19—30 életév közötti korúak.

15.000.000-nál több zsidó van ma a világon. Ebből 10.000.000 Orosz- és Lengyelországban, illetőleg Kelet-Európában él. Jelenleg vagy 80 zsidó gyarmat van Paleszthinában; a bevándorlók 33%-a 1921-ben jött Lengyelországból, 15%-a Oroszországból, vagyis 48%-a ebből a két országból. A cionisták vezetőinek kiküldötteik vannak ezekben az országokban, akik megkísérlik a fiatalokat rábírni arra, hogy Paleszthinába menve földműveléssel foglalkozzanak. A zsidók beözönlése a világháború óta meglepően nagy mértékű.

Azok az indokok, melyek a zsidókat Paleszthinába mentelre kényszerítik, hazafiasok és vallásosak. Vágyanak arra, hogy a zsidók számára hazát alapítsanak. A hazafias motívum

túltengő. A zsidó szívekben mindig él az a hit, hogy az ígéret földje egykor visszaállítatik és a Szent Város felépül a Jehova dicsőségére. Zakariás próféciája tette erőssé ezt a hitet. A mozgalom túlnyomóan nemzeti jellemét mutatja az, hogy a cionista gyarmatosok között a zsinagóga sokszor az utolsó épület, amit felemlenek.

I. Számos külső akadály van, melyek a mai cionista mozgalmat késleltetik. Ezeknek egyikét az arabok támasztják, akik maguk is igényt támasztanak Palesztina földjére. Palesztinában körülbelül 100.000 zsidó, 85.000 keresztyén és 650.000 muzulmán (mohamedán) vagy arab van. Az arabok így állapítják meg sérelmeiket:

1. Nagy-Britanniát, mikor átvette Palesztinát, inkább a zsidók számára való haza megalapítása gondolata vezette, nem az, hogy egyenlő jogokat biztosítson az összes palesztinaiaknak. Az arabok azzal vádolják a kormányt, hogy részrehajló a zsidók érdekében.

2. A britt kormány mellett ott van a cionista bizottság, mint tanácsadó testület, mely készen áll arra, hogy bármikor átvegye Palesztina kormányzását. Ez a bizottság, mely úgy ismeretes, mint Cion végrehajtó testülete, nem rendelkezik azonban semmi hatalommal, hanem csak tanácsadó testület. Az arabok tiltakoznak, hogy számukra ilyen hatóságot nem ismertek el.

3. Az arab nép tiltakozik, mert a kormányzati szolgálatban a zsidók jogtalan részesedést kaptak. Ez igaz, de értelmetlen ellenvetés. Az arab, mint népfaj, tanulatlan s intellektuálter nem alkalmas az aktív polgári igazgatásra.

4. Az arab nép hangsúlyozza, hogy a cionizmus programja arra vezet, hogy Palesztinát egy olyan nép őrásztja el, melynek nagyobb kereskedelmi s szervező képessége van, mint az arabnak, amely tehát végeredményében arra vezet, hogy a zsidóság a lakosság másik része felett a főhatalmat megszerezze. Ez a sérelem indokolt is. A palesztinai arabnak van egy mondása, mely szerint a kereskedés kedvelése benne van a zsidó vérében. Azt mondják, hogy a Palesztinába jövetel után néhány évvel a zsidó gyarmatos már úgy látják, amint házának hátsó ablakán az arabokra néz, amint ott azok gazdasági munkát végeznek, míg az utcára nyíló ablakba kirakosgatja, nem gazdasági terményeit, hanem a kereskedés számára vásárolt árúkat.

5. Az arabok a zsidókat gazdasági veszedelemnek tartják.

6. A bevándorlott zsidót szemtelenséggel s társadalmi előítéllettel vádolják. A zsidó magasabbrendűnek tartja magát.

7. A bevándorlottak bolsevik irányzatot képviselnek az arabok szerint. Ez a vád tarthatatlan. A britt kormány ebben

a tekintetben nagyon gondos s a nem kívánatos elemek nem jutnak be Palesztinába.

II. A második akadályként a cionizmus a keresztyénséggel találkozik szembe. A lakosság körülbelül 11%-a keresztyén, még pedig legnagyobbbrészt az orthodox egyházhoz tartozó. A palesztinai keresztyének ellenszenve a cionizmussal szemben a zsidók konkurenciájának tulajdonítható. Mint boltosok, mesteremberek, ügyes munkások, kereskedelemmel foglalkozók, ellenlábasai az ott lakó keresztyéneknek. A görögök és örmények agyafurt és ügyes üzleti emberek és ezek teljesen egyenlők az üzletben a zsidókkal. Ez a verseny igen éles s az ottani keresztyének úgy gondolkoznak, hogy nekik kedvezményes elbánásban kellene részesülniök a brit kormány részéről.

III. A harmadik és legkomolyabb akadály a cionista mozgalom célja beteljesülésének maga az angol kormány. 1922. júliusában a Nemzetek Szövetsége elfogadta Nagy-Britania megbízatását a Palesztina feletti uralomra, úgy értelmezve ezt, hogy a szent helyeknek keresztyén birtokban kell maradniok. Ugyanabban az évben a király születésnapján történt, hogy a brit kormány főmegbízottja megállapította a brit kormány politikáját a palesztinai zsidókkal szemben. Megállapította, hogy a Balfour deklarációja azt jelentette, hogy „a zsidót, mint oly népet, mely a világon szerte szórtan él, de amelynek szíve mindig Palesztina felé fordul, képessé kell tenni arra, hogy hazát alapítson és hogy közülök egyesek olyan határok között, melyeket a jelenlegi lakosság szíke s érdeke megenged, Palesztinába jöjjenek, hogy eszközeikkel és erőikkel a lakosság előnyére segítsék elő az ország fejlődését“. A brit kormány biztosítékot nyújtott az araboknak arra, hogy soha bele nem egyezik abba, hogy a nem zsidó többségű lakosság fölé zsidó kormányt állítsanak. A brit kormány világosan kimutatta a zsidóknak, hogy ezzel Palesztina nem válik zsidóvá olyan értelemben, mint ahogy Anglia angollá és hogy sem az arabok, sem semmi más nép nem vettetik alá a zsidó uralomnak. Ez a cionizmusra nézve nagy csapásnak bizonyult és a brit kormányt azzal vádolják, hogy hűtlenné vált ahhoz az ígéretéhez, melyet a híres Balfour-deklarációban tett. Wise S. István rabbi egy Chicagóban újabban tartott megbeszélésen gáncsolta a cionista világszövetség vezetőségét azért a mulasztásért, hogy Nagybritania elhanyagolta a megbízatásból való kormányzás révén reá háramló kötelezettségeket. Az 1927. szeptemberének elején Baselben (Svájc) tartott 15. cionista kongresszus dr. Weizmann, a cionista végrehajtó testület fejtét kritika tárgyává tette Nagybritania iránt tanúsított türelmessége miatt. Ezen a kongresszuson Wise rabbi így beszélt: „A cionista vezetőségnek kötelessége, hogy

sürgesse a megbízott hatalmat arra, hogy nagyobb gondot fordítson a palesztinai zsidó nemzeti hon megalapításának könnyítésére, amely kötelességet a Nemzetek Szövetsége erre a hatalomra határozottan reá rótt.“

A brit kormány nemesak a Balfour-deklaráció értelmezésével bizonyult akadálynak a cionista mozgalomra nézve, de ténylegesen korlátozta a bevándorlottak seregét, nehogy a munkanélküliek és elégedetlenek serege túl nagy legyen.

A brit kormány csak a következő személyeket bocsátja be Palesztinába: 1. Utazók 3 hónapra. 2. Független személyek, akik Palesztinában kívánnak megtelepedni. 3. Valamilyen foglalkozást űző emberek, akik foglalkozásukat folytatják. 4. Palesztinai lakosok rokonai, vagy alkalmazottai. 5. Az olyan személyek, akiknek határozott kilátása van az alkalmazásra. 6. Vallásos motivumból Palesztinában tartózkodni akarók. 7. Visszatérő lakosok. Ez a szigorú bevándorlási szabályzat végső következményében a zsidó lakosságot kisebbségben tartja.

IV. A cionista mozgalom haladását késleltető másik akadály a zsidók közt levő megosztás. A cionista szervezetben magában is benső viszály áll fenn. Annak a nemzeti tanácsnak választása alkalmával, mely a főbiztos mellett a nem politikai tanácsadói jellegű, 25 különböző párt, vagy csoport áll a küzdőtéren. A gyűlést nagy rendetlenség jellemezte. Az a vád is felmerült, hogy a cionizmusra áldozott pénzüsszeget, mely a háború óta több mint 30 millió dollár volt, a cionista hivatalosok magas fizetéseire fordították, mialatt Palesztinában a múlt nyáron a tel-avivi tanítók sztrájkba léptek, mivel nem kaptak fizetést januártól. Megígérték a fizetést. A cionisták próbálják feléleszteni a héber nyelvet. Ez holt nyelv élő irodalom nélkül. A kísérlet, amint mondják, költséges.

Aztán a cionizmusnak ellenségei vannak a kereskedői haszonra törekvő zsidók között. Igen sok zsidó arabokat szerződtet, mert azok olcsóbb munkások. A Palesztinába jövő zsidók magukkal hozzák a maguk munkarendszerét. Egy zsidó 8 órát dolgozik s 60 piasztért, azaz 3 dollárt követel, míg az arab napkeltétől napnyugtáig dolgozik s 20—40 piasztért kap, vagyis 1—2 dollárt naponként. A zsidó földbirtokosok nem akarnak magasabb árat fizetni a munkáért, ha az arabok kevesebért épen olyan jól dolgoznak.

Aztán a cionizmusnak az ortodox zsidó is ellensége. Űgy gondolkozik a cionista felől, mint akinek nincs vallása. Ezeknek a bevándorlóknak inkább szociális, nemzeti és politikai ambícióik vannak, mint vallásiak. Európai ízlésűek s a nem-zsinagógális zsidók osztályába sorozhatók. Egy jaffai (tengerparti város Palesztinában) húskereskedő azt állítja, hogy a világ legkizárólagosabb zsidó városából Tel-Avivből van a

legnagyobb forgalma és ide főként sonkát ad el nagy mennyiségben. A palesztinai ortodox zsidó bizalmatlanul néz a cionistára. Nyilvánvaló, hogy a palesztinai zsidók nem egysegsek a cionizmus programját illetőleg.

De mindezek dacára a cionizmus igen sok jót tett Palesztinában. Bevezette a gazdaság modern módszerét. Modern gépeket hoztak be és ebben a tekintetben olyan példát adtak az araboknak, amely hatással lesz erre a népre, melynek élete s munkája kezdetleges eszközök mellett folyik.

A cionisták megkísérik, hogy rábírák az arabokat a munkásszövetségeikben való részvételre s ezáltal segítsenek megoldani a munkáskérdést. — Ezáltal a zsidó természetes előnybe kerülne, mert a arabnak ugyanazért a pénzért kellene dolgoznia, mint a zsidóknak. A zsidók e kísérlete nem jár eredménnyel.

A zsidó megtanította az arabot, hogy miként éljen. A cionisták szép, egészséges környezetben épített házakban laknak. Az arab egyszobás kicsiny, nedves lyukakban lakik s a környezet gyakran szennyes. Egy olyan város, mint Tel-Aviv az arabnak olyan, mint a mennyország. A cionisták társadalmi, jóléti munkát végeznek amerikai segítséggel. Bár a Hadassali társulat nem cionista szervezet, mégis szoros viszonyban van a cionizmussal. Ez egyesületnek 70.000 mindenféle hitű amerikai asszony tagja van s az a munka, melyet Palesztinában kórházak és klinikák felállítására végeznek dicséretre méltó. A cionisták segítik az arabokat egészségügy tekintetében s ebből a szempontból a cionizmus nemes munkát végzett. Aztán e cionisták millió meg millió fát ültettek Palesztinába. Az ország teljesen fátlan volt. Ha a cionizmus ellanyhulna, ezek a cionisták által plántált fák, mint emlékeztetők állanának a cionizmusra nézve, hogy az ezutáni munkára is szükség van.

A cionizmus szemtől-szembe áll komoly problémákkal s a jövő nem nagyon reménykeltő. A cionisták a gyáriparral kezdték s az iparba 5—10 milliónyi beruházást végeztek. Gyufa, selyem és csokoládé gyárak kifejezett kudarcról tanuskodnak. Az egyesdülő ipar, mely eredményt mutat fel, téglai ipar, de a téglakészítés is véget ér, mikor az épületek emelése megszűnik.

Miss Sophie Irene Loeb mostanában írt egy könyvet a „Főlébredt Palesztina“-ról, melyben a cionizmus iparát illetőleg lelkes kifejezésekkel beszél, de bárki, aki a mai Palesztinát meglátogatja, rövid vizsgálódás után látja, hogy ezek az iparágak, a téglaiipar kivételével, teljesen megbuktak.

A zsidó lelkes üzletember. Palesztinában ma az a helyzet, hogy túlságos sok zsidó foglalkozik kereskedéssel. Egy látogatás, egy olyan városban, mint Tel-Aviv, meggyőz arról,

hogy ott több üzlethelyiség van, mint üzlet. Hasonlóképen áll a dolog a szakemberekkel. Palesztinában a szakemberek, fogorvosok és orvosdoktorok, ott törnek a követ az országúton, hogy megkeressék az életre szükségeseket. A zsidónak, ha meg akar élni Palesztinában, gazdasággal kell foglalkoznia. A mezőgazdaság az első támaszték. A zsidó földművelő nép volt. Saul, az öreg gazdálkodónak, Kisnek volt a fia s Dávid nyáját őrzött, mikor atyja, a gazdálkodó Jesse elküldte és megverekedett a hatalmas Góliáttal. Lót egyike volt a Jordán mellékén valaha is ismert legnagyobb gazdáknak. Jób, aki az ős Úz-ban élt, kora baromtenyésztőinek királya volt. Ugy értesültünk, hogy saját államunkban (t. i. Amerikában) is 100.000 zsidó gazdálkodó van. Palesztinában sok zsidónak gazdálkodásra kell adnia magát, vagy visszamennie abba az országba, ahonnan jött. De még a gazdálkodásban is háttérbe szorúl a zsidó az arab mellett, aki olcsóbban, gépek nélkül dolgozik s jobban tudja túrni a nyomasztó hőséget, mint a bevándorlott zsidó.

A zsidóknak az az álma, hogy a lakosság többségét a zsidóság tegye ki, nem valószínű, hogy bekövetkezzék. A brit kormány által beindított bevándorlási megszorítás is akadályozza ezt. Az a tény, hogy annyi zsidó tér vissza, kisebbiti a valószínűségét annak, hogy a zsidók többségre jussanak. 1925-ben jövek és eltávozók száma körülbelül egyenlő volt. Ma már ~~egy~~ bevándorló zsidóra ~~három~~ kiköltöző esik. Palesztina arab lakossága 7 év alatt 80.000-el szaporodott, míg a zsidó, a bevándorlottak nagy számát is ideértve, csak 53.000-el. Ezelőtt 350 arab csecsemő halt meg minden ezer közül. A gyermek klinikák és a népjóléti intézmények előrehaladásával a gyermekhalandóság Palesztinában nagyon megcsökken és az arab lakosság rohamosan növekedni fog. A zsidók azon reménye, hogy Palesztinában népességi többségre jutnak, hiú álom.

Az a remény, hogy Palesztinában politikai hatalomhoz jutnak, hasonlóképpen ábránd. A brit birodalomnak jelenleg esze ágában sincs eféle. A zsidók igazságtalansággal, méltatlansággal vádolják a briteket. A Balfour-deklaráció állítólag ígéreteket nyújtott volna erre. De mikor a britek 1922-ben megmagyarázták a deklaráció jelentését, a zsidóság felfedezte, hogy a britek meg szándékoznak tartani a hatalmat egyszer s mindenkorra. De ebben nagy áldás is van. Ha Nagybritania hajlandó volna átadni a kormányzást a zsidóknak, valószínű, hogy Arábia királya és a palesztinai arabok minden hatalmukat egyesítenék a zsidók ellen s a zsidóknak hamarabb el kellene hagyniok Palesztinát, mint a görögök s örmények elhagyták Törökországot néhány évvel ezelőtt.

A cionizmus gazdaságilag kudarcot vallott. A sok millió

gyáripari kezdeményezésekre költött dollár nagyobb részt elveszett. Nagy földterületeket vásároltak meg felvert áron. A cionisták megvették egy lánca földet még 5000 dollárért s még 10.000-et ráköltöttek javításra. Az így megvásárolt föld jövedelme sokkal kevesebb, mint a beruházásra költött összeg kamata. Rengeteg pénzt költöttek el esztelenül, mikor még a mozgalom tetőpontján állott. Nagyon nagy a hasonlóság a palesztinai cionizmus s a floridai üzleti láz között. Jelenleg úgy áll a dolog, hogy sok pénzt kell még elvesztegetni, míg a feltételek szilárd alapra fektetettek lesznek.

A cionizmus azonban kénytelen volt sok olyan pénzügyi terhet hordozni, melyet a kormánynak kellett volna vállalnia. A cionizmus az egészségügyre, a moesarak lecsapolására, a gyermekek nevelésére s az egészség oltalmára sok pénzt költött, tehát mind olyanokra, melyek tulajdonképpen a kormányra tartoztak. Vegyük pl. a gyermeknevelést. A brit kormány 500.000 dollárt költ a lakosság 85%-ának nevelésére, míg a cionizmus ugyanakkora összeget a 15%-nyi zsidó lakosságra. A cionisták gyorsabb haladásra vágnak ezen a vonalon, mint amilyenre a kormány magát feljogosítva érzi és ennek következtében saját tőkélhez nyulnak, hogy ezt a javítást végrehajtsák.

A palesztinai cionisták az amerikai és európai zsidó milliomosok nemes áldozatának ezüst kanálával táplálkoztak. Az így alapozott cionizmus addig él, míg ezek a milliomosok tovább folyósítják a pazar adományaikra. De mihelyt megszakítják ez áldozat továbbítását, az ezen az alapon működő cionizmus megszűnik.

A Palesztinába továbbított évi összeg az elmúlt néhány évben 4 és 5 millió dollár volt. A múlt évben 750.000 dolláros deficit volt. Az 1928-as költségvetés 7,500.000 dollár szükségletet vesz fel. A mozgalom jövője igen sokban a zsidóság türelmétől s kitartásától függ. Akar-e kellemetlenségeket s nehézségeket elszenvedni? Az a zsidó, aki elhagyja Palesztinát, azt nyilvánítja ki, hogy nem hajlandó erre.

M. W. J. Thischbyt, az ipari és kereskedelmi titkárt, Jeruzsálem cionista kormányzóját, társaságunk egy csoportja meginterjúvolta. Természetesen magasztalta a cionista mozgalmat. Tudja a veszélyeit s vallja, hogy a zsidó bevándorlás nagyobb arányú volt, mint azt a feltételek megengedték. De hiszi, hogy a mozgalom sikeres lesz, de hosszú, nagyon hosszú idő telik el és sok pénzt kell elpazarolni, mielőtt a mozgalom gazdaságilag megszilárdul. Azt is elvárja, hogy a civilizáció elégséges haladásával a lakosság kiköltözik Jeruzsálem városából s a város pusztán múzeumnak marad meg.

Senkisem tudja megadni a mozgalom végleges magyarázatát ma még. Lehet, hogy a Thischby jövendölése visszafelé

sül el s hogy egy olyan exkluziv várost, mint Tel-Aviv elhagyják a zsidók és az csak a meg nem valósult álmaik emléke lesz. A cionista mozgalommal rokonszenvezők és annak ellenesei megegyeznek abban, hogy a mozgalom gazdasági válsággal áll szemben. Lehet, hogy itt a végső megoldás és lehet, hogy nem.

Wise rabbi azt mondja: „Nem omlottak össze a cionista eszmények, csak részlegesen s időlegesen megrepedt a cionista gépezet.“ Én magam személyileg teljesen megegyezem George Adam Smithnek néhány évvel ezelőtti kijelentésével: „Palesztina belső felépítésére s környezetét tekintve is kifejezetten törzsek földje. Az az eszme, hogy az uralom egy nemzeté lehet, ha éppen a zsidó is volna az, a természetnek és az Írásnak egyaránt ellentmond.“

Dr. P. I. Dundore, ford. Szabó T. A.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HERMANN V. SENDEN: DER HEIDELBERGER KATHECHISMUS IM UNTERRICHT. Neukirchen 1928, — 171 oldal, 5 Márka.

A svájci protestáns keresztyénségnek egyetemesen elfogadott hitvallása, abban az értelemben, mint nálunk a II. Helvét hitv. vagy a Heidelbergi Káté, ninesen. A nemesebb értelemben vett liberalismus nem kötötte magát egyik, vagy másik hitvalláshoz. (pl. Basel városának rövid 10—15 soros hitvallása van), különösen nem olyan nagy mértékben, mint mi, akik egész vallásos nevelésünknek hitvallási alapot akarunk adni és törvényileg is biztosítani. E gondolat szülte a Heidelbergi Káté gondolatainak átvonulását az iskolai vallásos nevelésen, hogy miután a Káté minden órai anyagot egy hitvallási keretbe foglal, egy keretbe foglalja az egész vallásos nevelést is. Mi el sem tudunk képzelni mást, mint hitvallási (szigorúan hitvallási) nevelést. S jó is, hogy így van. Csak-hogy nálunk a még ma is feltalálható racionalis és liberalis keverék megszegényíti, elverteleníti a hitvallási nevelést, amennyiben nem ad helyet a nevelés kimondottan református hitvallásra való felépítésének. Nálunk a vallásos nevelés anyagát előírják! Ettől eltérni fegyelmi vétség. Innen van az, hogy évtizedek telnek el, míg vallásos nevelésünkben új gondolatok születnek. Nem így van ez a könyv szerzőjének hazájában; ezért tehette meg, hogy a Heidelbergi Kátét, mint maga által foglalkozásra érdemesített hitvallást, a tanítási órákra feldolgozhassa.

Senden könyve nem tervszerűen összeállított anyagot ad, hanem a már megtartott tanítási óráknak anyagát, s mivel a feldolgozás nem tervszerű, így megteszi, hogy egyes kérdéseket röviden, vagy másokkal kapcsolatosan tárgyal, gyakran a szeriut, amint az iskolai év ideje megengedi. Pár kérdés kivételével az egész könyvben a megtartott tanításokat adja. A Kátén 60 órán megy át, nagyon sokszor rövidítéseket eszközölve.

Nálunk a Heidelbergi Káténak a gyakorlati használatban való elterjedését nagyban akadályozza tömör nyelvezete. A könyv áttekintése után mintha eltűnni látnánk ezt a nehézséget és a magyarázat nyelvének egyszerűségében, a bibliából és életből vett példák megvilágításában felnyílik a Káté

mélységeinek ajtója, először a katekhéta előtt, akinek e könyv segédkönyvképen iratott, azután a katekhemenus előtt, aki minden nap tovább vitetik a mélység birodalmába. Szinte szégyen fog el, hogy mi nyelvi nehézségek előgördítésével akarunk menekülni e kincses háztól. Maga Senden is látja e nehézséget, de nem riad attól vissza; ahol azonban (48 k.) a gyermeknek nagy nehézséget okoz úgy a belső megértés, mint a külső fogalmazási forma, ott az illető kérdés gondolatát más kérdésbe dolgozza bele, vagy a kérdésnek könnyebb és rövidebb fogalmazását adja.

A Heidelbergi Káténak Senden által történt feldolgozásába legjobb bepillantást nyerünk, ha egy kérdés feldolgozását röviden áttekintjük. Vegyük pl.: *a 2 kérdést*. Az első kérdést addig tárgyalja: „tulajdona vagyok“, illusztrálva Ap. Csel. 16. 8—40-ben elbeszélt történettel. A kérdés többi részét 2., 6., 34., 53., 58., 64. kérdésekbe dolgozza bele.

Hogyan nyerhetem el a vigasztalást? Hogyan nyerte el Pál?

Elbeszélendő Pál élettörténete a damaszkuszi útig. A gazdag kereskedő fiát gondosan nevelteti. Gamaliel tanítványa. Legbuzgóbb farizeus. Ellensége Jézusnak, István halálának örvend. Kegyetlen üldözője a keresztyéneknek Jeruzsálemben és Damaszkuszban. Ap. Csel. 9. 3—20. olvastatik. Megmagyarázandó, hogy mit jelent, „ösztön ellen rugódoznod.“

a) A megbeszélés kiinduló pontja lehet a 9. vers. Elkábúl az összetöréstől. Illusztrálható az üvegfalon kirepülni akaró madár elesésével, amidőn fálnak vágódva, elkábúl és földre esik. Pálnak azonnal észre kellett vennie, hogy Istennel szálolt szembe. A gyermekek megtalálják, hogy Pál ekkor mit tett? 11. v. Pál imádkozott. Imájának tartalma pl. az 51. zs. 13. verse. Ugyancsak megtalálják a reménység alapját is: 12. és 6. vers.

b) Ananiás hozza a segítséget 17. v. Pál megtalálta a külső és belső segítséget. Megkeresztelkedett: 22. 16. „mosd le a te bűneidet.“

c) Aki Isten segítségét elfogadja, az hálás Istennek. A történetben benne van, hogy hálás csak az lehet, aki nemcsak a testi egészséget fogadja el, hanem a belső összeköttetést is. 20. vers mutatja, hogy Pál azonnal hálás volt.

Az egészet összefoglaló kérdés: hogyan nyerte el Pál a maga vigasztalását? Alászállott a bűnbeismerés mély nyomorúságába; megismerte szabadítóját és megtalálta a segítséget; és haládatosságot tanusított.

Feladat: olvasni: Ap. Csel. 9. 1—31.; megtanulni: 2 kérdés és 50. 15. zsolt. Ének 381. (pompás kifejezője e hármasság gondolatnak) — A kérdés eredeti feldolgozásának ez csak vázlatos visszaadása.

A következő kérdésekben határozott bizonyossággal viszi e gondolatokat a gyermekek szívéhez. Az, hogy valaki gyermek még nem jelenti azt, hogy össze ne roskadhatna a bűn súlya alatt s ne érezné nyomorúlt voltát (Kain). Bizalmasan is tudja kérni és inteni tanítványait, hogy próbálják meg, egy napon át, mindenben Isten akaratát követni (Irgalmas sam.). Komoly bizonyosságot tesz arról, hogy az embernek egyetlen menedéke Isten, az Úr Jézus Krisztus által, akit mi hit által értünk meg.

A tudás világa felé hajló és abban bízakodó ifjú előtt éles különbséget von *hit és tudás* között (21. K.). Amit a látható világban kutatunk, azt tudjuk; amit a láthatatlan világból nekünk Isen megmutat, azt hisszük. Mindkettő bizonyos. A kutató valamit kifürkész, s megbizonyosodik ismeretének igazságáról (Galilei); a prófétának és apostolnak Isten valamit megmutat, s rendíthetetlen a bizonyossága, hogy ő *az* igazságot ismerte meg. Ezt az Isten szavában megnyugvó hitet kell az ifjúnak is igénybe vennie.

De fontos mindenki számára a bibliának a hitvallásban kifejezett igazsága is. (22—23. K.)

Bepillantást enged a krisztológiába (31 K.). Itt először Krisztus királyságát magyarázza, mivel könnyebben érthető azután Krisztus prófétasága és főpapsága. Mesterien viszi közel a gyermekhez e mély dogmatikumot.

A Szentlélek Isten kérdésénél (53. K.) úgy áll meg, mint az isteni lényeg titka előtt. De nem azért, hogy a titkot felderítse, mert az Isten által vont határok át nem léphetők. De utal Isten végtelen szeretetére. Isten nemesak uralkodni akar felettiünk, mint Atya, nemesak értünk adja magát, mint Fiú, hanem lakást is készít bennünk magának, mint Szentlélek. Meg kell éreznie a gyermeknek, hogy rá nézve semmi sem fontosabb, mint hogy Isten hozzá is betérjen. Hogyan lehet ez? Akinek ételre van szüksége, amikor az anya nyújtja, elfogadja. Aki Isten Lelkét sóvárogja, az kérje Istent s Ő adja. (Luk. 11. 9.) A mindennapi imádkozás szükségét is meg kell látnia a gyermeknek.

Majd a seregyűjtés kérdésénél (54 K.) nem feledkezik el a misszióról; sőt az egész egyház kérdését, mint Isten állandó misszióját tekinti. Nem egyházrenoválási munkába, hanem Isten állandóan folyó missziójába akarja a Szentlélek az embert beállítani, amint kinek-kinek adatik a kegyelmi ajándék (55. K.).

A Sakramentumok kérdésénél a dogmatikum megmagyarázása mellett, más kérdéseket is tisztáz, pl. baptizmus, keresztszülei intézmény, konfirmáció. A katolikus és lutheranus (transsubs. és ubiquitas) elméletekkel szemben határozott evangéliumi páli jellegében domborítja ki az úrvacsora lényegét és teszi megérthetővé a gyermeknek.

Az ember hálájának (81—91.) valódiságát hármas mérték alá állítva tárgyalja: hitből származik-e a jó cselekedet, megfelel-e Isten követelésének, Isten dicsőségére történik-e? E hármias beállításban a gyermek megtanulja, hogy kereszténynek lenni nagy, nehéz és komoly dolog.

A dekalógot és „Miatyánk“-ot nem a Káté sorrendjében tárgyalja, hanem e kettőt váltakozva, majd együtt, azon oknál fogva, hogy könnyebben elkerülhető az a veszedelem, hogy a 10 parancs törvény jellegű kezelés folytán moralizálásba sülyedjen; világosabban előtérbe lép az ima-élet és az erkölcsi cselekvés között az élő, kölcsönös vonatkozás, nem olyan egyhangú a váltakozó kezelés folytán és még időmegtakarítást is jelent a közös gondolatoknak együtt való tárgyalása.

Hangsúlyozza Senden, hogy a kátétanítás ideje alatt, ha már előbb nem volt alkalom arra, a gyermeket alapos bibliaismeretben is részesíteni kell. Függelékben négy órai bibliaismertetést mutat be. 1. „A biblia címlapja; mit jelent Biblia?“ „Szentírás?“ „Ó- és Újtest.“ „fordította L. M.“ „Átdolgozott kiadás.“ „Britt és külföldi bibliatársulat?“ 2. Jeremiás könyve, 3. Lukács ev. 4. Irányelvek a Bibliába való bevezetéshez.

Senden pompásan megmutatta könyvében, hogyan lehet a mély dogmatikumot, amit a Heidelbergi Káté tartalmaz, a gyermekekhez elvinni, anélkül, hogy a legkisebb látszatát keltene a száraz dogmatizálásnak, amely kísértés ott áll mindenki előtt, aki megpróbálja a Heidelbergi Kátét magyarázni. Visszament a forráshoz, ahonnan Ursinus és Oliveanus is merítettek, Isten élő és ható Igéjéhez.

Milyen gyakorlati következtetést vonhatunk le Senden könyvéből a magunk számára, akik tanítjuk is a Heidelbergi Kátét és a konfirmáció előkészítését is e Káté alapján kívánjuk eszközölni?

1. A katekhétának uralkodnia kell a Káté anyaga és a bibliai történetek szemléltető anyaga felett. 2. A katekhétának nemcsak a gyermek tanítójának, hanem szolgálójának és barátjának is kell lennie. 3. A katekhétát elsősorban nem a pszichológiai és pedagógiai felkészültség képesíti katekhizálásra, hanem maga az élő, jelenvaló Isten, aki minden órán utalást enged tennünk — nekünk a nagyobb testvéreknek — a már általunk egyszer meghallott hatalmas igéjére. 4. Ennek az utalásnak a konfirm. előkészítésében legkevesebb heti 2 órával tartania kell egy iskolai évben, vagy 8 hónapon át. 5. Minden katekhemenusnak állandóan kezében kell lennie a Bibliának és énekes könyvnek. A többit bizzuk Istenre! Ő majd elintézi, hogy a mi magvetésünk eredménytelenségének háromszoros lehetőségét, a csodálatos aratás csodálatos lehetőségével cserélje fel.

D. Gy.

Nyugtázások.

Folyó évi március 31-ig a következő előfizetések folytak be Kiadóhivatalunkhoz: Szabó Zoltán Lupény 370, Társadalom Kolozsvár 590, Kozma András Budapest 660, Barabás Gábor Sárd 785, Kovács Károly Alvinc 215, Nagy Ferenc Tövis 390, Péter Antal Balázsfalva 215, Régeni István Gyulafehérvár 115, Sebestyén Ferenc Boroskrakkó 340, Tar Mihály Abrudbánya 785, Szabó Endre Szinerváralja 300, Biró Sándor Udvarhely 390, Farkas Albert Dés 215, Kovács Gyula Domokos 740, Kovács László Dés 195, Nagy Gábor Páncéleseh 590, Szakáts Ferenc Désakna 560, Vásárhelyi Boldizsár Kolozsvár 390, Török István M.-verese gyháza 390, Seress Zoltán Sheresovó 710, Sigmond János Beszterce 195, Köblös István Magyarnemegye 285, Ferenczi Gyula Uzdiszentpéter 785, Adorján Antal Tacs 575, Varga Árpád M.-ujvár 370, Fosztó György Jedd 250, Boér Károly Sz.-kövesd 370, Ref. Egyház Betfalva 490, Nagy Sándor Bukarest 390, Kovács József Héjasfalva 275, Csekme Ádám Czege 200, Adorján Gábor D.-szentmárton 335, Bencze József Balavásár 215, Benkő Elek K.-széplak 935, Dali Gyula Csávás 785, Dr. Illyés Géza M.-királyfalva 320, Kállay Ferenc Egregstő 585, Káli Dénes Nagykend 785, Kovácsy Albert Bonyha 360, Ref. lelk. hivatal Sövényfalva 685, Szabó János Korodszentmárton 785, Adorjáni István Fejérd 585, Bucsí Endre Ördögkeresztur 195, Dósa Dániel M.-palatka 195, Kertész Márton V.-kamarás 185, Kolozsi egyházközség 585, Szabó Dénes M.-fodorháza 785, Hegedüs Albert Szalács 300, Koneza Zsuzsa Vizakna 125, Berde Árpád Kobor 385, Szovátai ref. egyház 590, Szabó Zoltán Lupény 140, Bedő Béla Zabola 402, Csorja Gyula Szörese 290, Havadtóty Sándor Kovászna 935, Jancsó Lázár Páké 385, Kovács Árpád Nagyborosnyó 265, Potsa János Czófalva 785, Ref. Egyház Csomakőrös 160, Szabó Ferenc Feldoboly 635, Veres Károly Papolt 935, Mirtse Ferenc Orbaitelek 835, Miszti Mihály Nagydoba 640, id. Borbély Sándor Selymesilosva 200, Nagy Béla Bodos 590, Zólyomi Jenő Abafája 370, Kónya Pál Székelykocsárd 710, Lőrinczy Árpád Hidvég 665, Derzsi Endre Kisgalambfalva 390, Fodor Miklós Alsóbölkény 590, Fűrő Gyula Zernest 140, László Dezső Kolozsvár 300, Takáts Károly Budapest 440, Ref. Theologia Budapest 440, Mátyás Ernő Sárospatak 375, Ref. Egyház Algyógy 390, László Zoltán M.-illye 590, Barabás Béla Ketesd 785, dr. Bibó Béla M.-kiskapus 585, Bokor Márton B.-hunyard 215, Kozma László Sztána 610, Mihályfalvy István M.-léta 195, Papucs Dávid M.-fenes 935, Rápó Mihály Kalotadámos 735, Ref. Egyház Magyarvista 195, Ref. Egyház K.-szentkirály 585, Szász Ferenc

Türe 785, Csulak Samu Bürkös 200, Biró György Olthéviz 195, Simon József Szeszta 720, Takáts Ferenc Csikszereda 195, Bencze József Balavásár 390, Csompó András Sz.-zovány 935, Csutak Károly Zsibó 585, Fodor Béla Sz.-balla 485, Kállay Dezső Lele 435, G. Kovács István Varsole 660, Kósa Béla Sz.-ardó 215, Péter András Bürgezd 335, Salga Zoltán Érszakácsi 785, Vass Lajos Sz.-görcsön 785, Végh Árpád Egrespatak 517, Biró Dezső Rugonfalva 585, Kádár Dénes N.-galambfalva 785, Nagy Lajos Sz.-keresztur 335, Sándor István Telekfalva 785, Thamó László Szolokma 585, özv. Csernák Istvánné T.-váralja 400, Bereczky József Tasnád 590 Lei.

Jelen számunkból az *Ahitat Percei* c. vezérfonal kimaradt.
Lapunk ezen száma az ünnepek miatt késett.

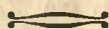

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VASÁRNAPI ISKOLA

„AZ ÚT“ ÁLLANDÓ MELLÉKLETE
VASÁRNAPI ISKOLAI VEZETŐK RÉSZÉRE.

MEGJELENIK HAVONTA.

EGYES SZÁM ÁRA - LEI.

II. ÉVF. 4. SZ.

1928. ÁPRIL. HÓ.

Kútak.

Jer. 2. 13.

A kettős gonoszság, melyről a próféta szól, nyilvánvaló. Az egyik gonoszság, amit Isten népe elkövetett, az volt, hogy elhagyták Istent, az élő víz forrását. A másik az volt, hogy ahelyett, amit Ő adott, maguk ástak kútakat, repedezett kútakat, melyek nem képesek megtartani a vizet. Élő víz forrása névvel a Biblia a forrást nevezi, élő víznek azt nevezi, mely forrás gyanánt bugyog ki a földből, üdítő, friss, el nem apadó áradat gyanánt. Kútnak pedig azokat a medencéket nevezi, melyeket a víz szűkében levő vidékeken ásnak az emberek, oldalt kiköveznek, hogy összegyűjtsék az esővizet és az időszaki patakok vizét s így a szárazság idejében vizet szolgáltassanak a szomjazóknak. Ha ezt tudjuk, akkor látjuk, milyen balga dolog elhagyni az élő víz forrását és kútakat ásni helyette, melyben megromlik, megbűzödik a víz! Hát még, ha ezek a medencék repedezettek is, hogy még azt a kevés vizet sem képesek megtartani, amit felfognak s a szomjazó ember hiába folyamodik hozzájuk.

Az élő víznek, mely a mi lelkiünket táplálja, megújít és megerősít, egyetlen forrása van: Krisztus. Ő kínálta ezt a samárai asszonynak, s azóta kínálja minden léleknek: „aki szomjuhozik, jöjjön hozzám: adok néki életnek vizét, ingyen.“ Vajjon az, hogy elhagytuk az élő víz forrását és repedezett kutakhoz folyamodtunk, nem vádol-e bennünket is és nem szól-e hozzánk is komoly figyelmeztetés gyanánt? Az emberiség nagy része ma a lelki éhség és szomjuság állapotában van. Látható jelei vannak, hogy a lelkek vágyakoznak az örökkévalóság ismerete után. A mi egyházunkban is vannak erre bizonyítékok. Az, hogy a vasárnapi iskolába járnak gyermekek, sőt néhol örömmel járnak, hogy vágynak hallani Isten üzenetét, azt mutatja, hogy ez a szomjuság él a lelkekben. Hogyan elégítsük ki?

Az emberek által vájt medencék, a repedezett kútak az emberi bölcsesség és okoskodás forrásait jelképezik. Mennyi ember táplálkozik ma azokból! Hány ember fordul a világ hiú örömei és szórakozásai, világi bölcsessége felé, azt hívén, hogy

ott megtalálja lelkének a megnyugvást! Emberi reménykedések és vágyakozások repedezett kútjait ássa, melyek pedig nem tartják a vizet s a szomjazó lélek elepedve mehet tovább, mert nem tud felüldülni és megújulni.

Egyetlen forrás van, melynek vize megnyitja az emberi lelket: Krisztus. Minden más segítség csak öncsalás, önámítás, melynek vége keserű kiábrándulás lesz. Mit tanítunk mi a vasárnapi iskolában? Hova akarjuk vezetni a gyermekeket? Az emberi bölcsesség és világi hiúságok repedezett kútjaihoz-e, vagy az élő vizek forrásához: Krisztushoz? A léleknek erre az élő vízre van szüksége és jaj nekünk, ha elrejtjük a gyermek előtt és elvenni engedjük a lelke szomjuságától.

Elsősorban nekünk kell táplálkoznunk naponta ebből az élő vízből. A mi neki átadott, belőle táplálkozó lelkünk vezethet másokat Öhozzá.

Játék a vasárnapi iskolában.

A vasárnapi iskola nevelő munkájához hozzátartozik, hogy a gyermekek ne csak az iskolai élet kérdéseivel foglalkozzanak, hanem azt, amit a vasárnapi iskolában tanulnak, érvényesítsék az életben is. Tehát az egymás iránti türelem, szeretet, önuralom, fegyelem, pontosság, másnak való segítség elvét az egyéni életükben és másokkal való viszonyukban gyakorolják. Erre különösen alkalmas a játék, mert a játékban a gyermek igazi természete nyilvánul meg, ez hajlandóságát a durvaságra, csalásra, hazugságra, igazságtalan előnyök szerzésére kimutatja. Ezért a vasárnapi iskolának a játékot is be kell venni a munkájába, hogy így a gyermekek életét ezáltal megtöltse azokkal az erőkkel, melyek az igazi, Krisztusban való életből fakadnak.

A vezetőnek tehát játszania kell a gyermekekkel. Nem minden játék egyformán értékes. Az olyan játék, mely csak a testi erőt mutogatja, vagy fejleszti, sokkal kevesebbet ér, mint az, melyben a gyermek önuralmat, fegyelmet tanul. Ezért a gyermekeket inkább ilyen játékokra kell szoktatni és tanítani. A vezető vegyen részt a gyermekek játékában, irányítsa azt, legyen bíró minden vitás ügyben és igazságosságával és pártatlanságával mutassa meg a gyermekeknek, hogyan kell igazán játszani. A játék folyamán esetleg felmerült ellentéteket, az abból származó dunnyogást, elégedetlenséget, estleg ellenszenvet tapintattal és okosan oszlassa el, megmagyarázza nekik, hogy a játékban milyen fontos egymás megbecsülése és megértése. Különösen álljon ellene a játékban a nyereséskedési szenvedélynek, akár milyen formában nyilvánul is meg az, annak, hogy a gyengébb gyöngeségeit kihasználják, afelett zsarnokoskodjanak.

Minden óra végén jó, ha egy félórát szánhatunk játéokra. A fiúk és leányok közül csak a kisebbek játszanak együtt, a nagyobb fiúk már külön játékokra vágynak. Alább közlünk

egy néhány játékot, melyek a szabadban játszhatók. Közülük az 1., 2. számúak fiúknak valók, ezek a megfigyelésüket, fegyelmüket erősítik, a 3. számút leányok is játszhatják. A vezető minden játékot jól tanulmányozzon át. Először azt fogja találni, hogy a játékok nem sikerülnek, különösen azok, melyek bizonyos területhez vannak kötve, mert a terület nagyságának megválasztása a csoport ügyességétől függ. De már a másodszori próbánál a játék beválik s azután, mikor a gyermekek beletanulnak, nagy kedvvel fogják játszani.

1. Nyulak és kutyák.

A csoport három-négy tagját kiküldik, ezek lesznek a nyulak. Feladatuk, hogy egy megadott területen belül elrejtőzködjenek, míg a többiek egy óra mulva indulnak keresésükre. A nyulak a rejtőzködésre minden eszközt felhasználhatnak, átlopózhatnak a keresők vonalán is. Ha a keresők valamelyiket meglátják, lekiáltják, a lekáltottnak kötelességük azonnal előjönni és a játékból kiállani.

A keresésre előre kitűzött idő lejártakor a keresés beszünetendő, a nyulakat visszahívjuk, akiket nem találtak meg, azok nyertek.

2. Megfigyelés.

Egy kijelölt terepen a játszó elhelyezkednek, a vezető a közepre áll. A játszó feladata, hogy a vezetőhöz minél közelebb férkőzzenek, anélkül, hogy az őket észrevénné. Akit észrevesz, lekiáltja, a lekiáltott azonnal kiáll a játékból. Egy előre megszabott idő leteltével a vezető jelt ad, mikor is minden játszó feláll azon a helyen, ahol van. Az nyer, aki legközelebb áll a vezetőhöz.

A játék kezdeténél gondot kell fordítani arra, hogy mindenki egyenlő távolságról induljon és az indulásra a vezető jelt adjon, hogy senki hamarabb, mint a jel adatott, ne induljon.

3. „Te vagy a ludas!”

A játszó közül egy úgy mondja el az alábbi verset, hogy — saját magán kezdve — mindenik szónál rámutat egy-másután a játszókra:

*Lúdat vettem a vásárba,
Ezer pengő volt az ára.
Ki a ludas?
Aki bánja!*

Akire az utolsó szó esik, az a ludas. Ezt a többiek vilámgyorsan körül fogják, kéz a kézben kört alkotva. Am a ludas, ha ügyes volt, még idejében kiugrott közülük. Ha nem, úgy első dolga kívül kerülni a körön, melyben — különösen eleinte — a körbenállók igyekeznek őt megakadályozni.

A kívül került ludas most már sétálni kezd a kör körül, a többiek háta megett. Egyszer aztán elkiáltja magát „te vagy

a ludas!“ s nyomban utána hátba üti valamelyik körben álló társát, ő meg futásnak ered a kör körül. Akit a ludas megütött, ludassá lett, de még visszaadhatja szerepét, ha a szaladó volt — ludast meg tudja fogni, még mielőtt az a kört megkerülve az ő elhagyott helyére jut. Ha nem sikerül, az új ludas viszi tovább a játékot, sétálva és ludast keresve a többiek által alkotott körön kívül.

A megütött csak abban az irányban veheti üldözőbe a volt ludast, amerre az elfutott. Ütést nyomban visszaadni csak futás közben lehet, tehát sétáláskor egyetlen ludas se választhatja ki ludasnak a volt ludast (aki őt tette ludassá). Ütni természetesen csak kézzel lehet és sohasem durván.

Konferenciák.

Egyik vas. isk. vezető írja, hogy milyen szükség lenne minél gyakoribb vas. isk. konferenciákra, ahol a munkában felmerült kérdésekről mindenki elmondva a véleményét, egymás gondolataiból okulnánk és egymás hitéből épülnénk. Igyekeznünk fogunk, amennyire lehet az ilyen konferenciák tervét megvalósítani, de addig is és azonkívül is, egy hasonló gondolatnak adunk most kifejezést. Ha ugyan is a vas. isk. vezetők személyesen nem is jöhetnek össze, nagyon gyakran mégis ez a kis lap felhasználható lenne arra, hogy mindenki elmondhassa véleményét, kérdéseit és nehézségeiben támogatást és tanácsot kapjunk egymástól. Ez úgy lenne megvalósítható, ha minden számban felvetődnének ilyen kérdések, azokhoz mindenki, aki akar, persze kívánatos lenne, hogy minél többen, ~~hozzászólnánk~~ ~~develben~~, melyet a lap szerkesztőségének küldenek be. Ezeket a válaszokat közölnénk s ezek további megbeszélés tárgyát képezhetnék.

Felkérjük olvasóinkat, gondolkozzanak róla, helyesnek tartják-e ezt a tervet s ha igen, kérdéseiket, bármire vonatkozik az, közölgék levélben szerkesztőségünkkel. Természetes, hogy a személyes és bizalmas jellegű hozzászólásokat és kérdéseket névtelenül közöljük. Ezennel megnyitjuk tehát e címen a lap hasábjait az írásbeli konferenciák kérdéseire.

A munka.

A mult számunkhoz mellékelt *jelentőivek* közül még csak keveset kaptunk vissza. Kérjük a csoportvezetőket, hogy a jelentőiveket kitöltve *sürgősen* küldjék be, hogy a statisztikai kimutatás elkészítésé hátrányt ne szenvedjen.

A *Magyar Ifjúság Könyvtára* c. sorozat, mely ifjúságunk (főkép nagyobb iskolásoknak) szánt füzeteket tartalmaz, két új számmal gyarapodott. *Málnási Tivadar*: A kis pont c. elbeszélése és *Ifjúsági játékok könyve* c. füzetekkel. Egy füzet ára 18 lei. Alkalmasak a vas. isk. könyvtár gyarapítására.

Nyugtázás. Magyarlápósi vas. isk. közp. alapra 100 leit, külmüsszióra 80 leit küldött be, alsócsernátoni vasárnapi isk. központi alapra 50 leit.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Faint, illegible text in the middle section of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page.

Faint, illegible text at the very bottom of the page.